

D'actualitat

Aida Segura Ribes

A favor de la Terry

La novel·lista Terry McMillan, autora de 'La interrupción de todo', va néixer a Michigan el 1951. JULIAN MARTIN / EFE

Fa anys, no gaires, en una revista literària es deia que les novel·les de la nord-americana Terry McMillan segurament no agradarien al lector d'aquí, perquè descrivien una realitat social aliena a la nostra. Aquesta afirmació em va fer molta gràcia per tres motius. Primer, perquè provenia d'una publicació que apostava per la divulgació de la literatura i derivats d'una manera amena i divertida (i si una cosa té la Terry és que és summament amena i divertida). Segon, perquè, com he dit abans, d'això fa anys, però no tants, i en aquell moment la invasió de tot tipus de productes de consum *made in USA* ja campava de manera lliure i jovial per tots els racons de la nostra societat. Pel·lícules, formats televisius (*sitcoms*, *spin-offs*, *realities*, *talk-shows*, *late-shows*...), llibres (haurem d'estar eternament *agraïts* als ianquis per la invasió massiva de l'autoajuda), discos, *fast-food*, perfums, roba interior i exterior i un etcètera infinit. Per adonar-te d'això, només calia que tinguessis actiu un dels cinc sentits. Per tant, és possible que l'article l'escrivís una mena de Fungairiño de les lletres aficionat als documentals sobre animals d'aglà de la BBC. I el tercer motiu pel qual em va fer gràcia l'article és que insinuava una peregrina teoria segons la qual una novel·la

t'havia d'interessar més com més pròxim geogràficament estigués situat l'argument. És a dir, que era preferible una obra ambientada a Castelldefels, Baix Llobregat, que una altra ambientada a Tucson, Arizona.

Aquesta no va ser una opinió aïllada. Un crític va escriure: "Per somiar despert, és millor llegir la Corín Tellado". Però el comodí suat d'esmentar Corín Tellado quan et vols carregar una escriptora potser ara ja no quedarà tan bé. Perquè la inefable Corín es deu haver revaloritzat dins els Excelsos Cànon de la Literatura en Estat Pur des que fa quatre dies el gran Lobo Antunes va esbombar seriosament que aquesta escriptora li havia fet agafar el gust per la lectura quan era petit. No he llegit mai cap novel·la seva, però un dia en vaig fullejar una per allò de la curiositat morbosa, i només amb una fullejada en vaig tenir prou per saber que la Terry era diferent.

Per què se les comparava? ¿Potser perquè les dues escriuen sobre dones i tenen milions de lectores i alguns milers de lectors? ¿Perquè fan *literatura de dones*, una altra etiqueta d'aquestes tan *útils i ximplificadores*? Entre els elogis que han suscitat els seus llibres (que també n'hi ha hagut, i molts), destaca el de Pedro Almodóvar: "Si Woody Allen

fuera mujer, afroamericana, tuviera de 30 a 40 años y fuera menos neurótico, podría llamarse Terry McMillan. Una delicia".

Totes les seves novel·les, les quatre primeres a Anagrama (*Esperando un respiro*, *Ahí te quedas*, *Mama* i *De cómo Stella recobró la marcha*) i les dues últimes a Seix-Barral (*Un día más y un dólar menos* i *La interrupción de todo*) m'han provocat les mateixes sensacions: calidesa, addicció, desig que no s'acabi. Terry McMillan, nascuda el 1951 a Michigan, escriu històries de dones afroamericanes que són amigues de les seves amigues, amants i enemics dels homes, mares de fills amb problemes de drogues o filles de mares amb problemes d'alcohol. Totes són descarades, lluitadores, irreverents i malparlades, supervivents dels seus errors. McMillan descriu les seves vides amb un llenguatge directe, vibrant, amb uns diàlegs vertiginosos, amb un estil que no cau mai en el sentimentalisme de merenga i llagrimeta.

A *La interrupción de todo* l'heroïna és Marilyn Grimes, una dona avorrida del seu marit i mare de tres fills que ja han marxat de casa. Està *perimenopàusica* (ho diu ella) i s'adona que sempre ha posat les necessitats dels altres per davant de les seves, fins al punt

que li costa recordar els somnis que tenia quan era més jove. La seva mare comença a patir símptomes d'Alzheimer, la seva germana és addicta al *crank* (no al crustaci sinó a un dels derivats de la metamfetamina), la seva sogra és addicta a la Bíblia i el seu marit sembla que n'ha trobat una de més jove. ¿Un argument de pel·lícula de sobretaula de diumenge? Ho podria ser, però un mal argument es pot arreglar amb un bon director. I la McMillan sap com fer les coses, encara que algunes s'hagin perdut pel camí d'una mala traducció i d'una falta de correccions evident.

¿Ofereix Terry McMillan un retrat esbiaixat de la dona negra nord-americana en les seves novel·les? ¿És masclista? ¿És feminista? És postfeminista? ¿És massa urbana? ¿Massa comercial? ¿Ha girat l'esquena als problemes socials de la seva comunitat, ara que és una escriptora d'èxit i té diners a cabassos? ¿Promulga el consumisme? ¿És la més blanca de les escriptores negres? Doncs ni ho sé ni ho trobo d'interès. El que compta és que enganxa, diverteix i la sents pròxima. A tocar. Com si visqués a Castelldefels, vaja.

La interrupción de todo Terry McMillan

Traducció de M. Dolores Bueno
Seix Barral. Barcelona, 2006

Parlem-ne

Joan Solà

Chicago/ Xicago

Aquests mesos darrers hem vist escrit adés *Chicago* adés *Xicago* en algun dels documents formals o almenys informals que han circulat per preparar els esdeveniments de què els vaig parlar en aquesta columna. I era inevitable que algú preguntés com s'havia d'escriure aquest topònim. He demanat un cop de mà a Josep Moran, director de l'Oficina d'Onomàstica de l'IEC, i l'agraïxo des d'aquí.

Vella qüestió que es presentava exactament igual en els gloriosos temps de les *converses* de Fabra i ell hi responia amb paraules sàvies (cap a l'any 1925, suposo: vegeu les *converses* 361-366 de l'edició de Pey). Deia que els catalans no hem de tenir tanta dèria a catalanitzar els noms geogràfics, dèria que sovint no ve sinó del pes mental que suportem, obligats a rebre la informació en castellà i a repensar-la en català. Es donava el cas que la gent feia el que podia i, és clar, s'extralimitava propo-sant *Tetuà*, *Manxester* o... *Xicago*. I un interlocutor de diari, de nom Joan, preguntava retòricament si, doncs, hauríem d'escriure *Berlí*, *Dublí*, *Ceilà*, i signava la carta amb *Joà*. I Fabra deia que és assumpte molt difícil. Perquè, en primer lloc, hi ha els noms que tenen forma catalana tradicional (*Londres*, *França*, *Saragossa*), que no són problemàtics... llevat que cal saber quins en tenen. En segon lloc, no hem de caure de cap manera en el parany d'escriure a través del sedàs (avui en diem *interposició*) de l'anglès o del castellà els noms de llengües que no usen l'alfabet llatí, en les quals lletres com *ch* no són originàries: per tant, ara sí, *Manxúria*; però, ara també, *Milà* i no pas *Milan*. ¿I fora d'això? Doncs fora d'això la catalanització "és solament tolerable quan es tracta del nom d'un estat (*Xile*)", *Mèxic*, *Vietnam del Sud*, *Rússia*. Els problemes són innombrables si no tenim més orientació: "en tant que no es faci un estudi sistemàtic dels dits noms", ens diu ell mateix. Els dono un consell: guiïu-se per les dues importants enciclopèdies que tenim: la de l'editorial Enciclopèdia Catalana i la d'Edicions 62. Totes dues porten *Chicago*.

Però Coromines acostumava a escriure *Xicago*: no sé amb quina persistència, això no. I ho justificava al seu llibre *Lleures* (1971): resulta que *Chicago* en anglès es pronuncia paradoxalment amb una primera consonant fricativa, no pas africada, per una raó que no ve al cas si és que n'hi ha cap: com en català oriental *xiclet* o *xifra*, vaja. Per tant, ja en anglès haurien de rectificar: però no ho faran pas, és clar que no. Ara: posats sobre aquesta estreta corda que separa la frontera entre el que és lícit o normal i el que no ho és, Coromines feia la provatura. Com en algun altre cas, no ha tingut seguidors (així com n'ha tingut en la majoria de casos). Ja Fabra deia una altra cosa admirable aleshores perquè sembla dita en aquests moments: que "avui es tendeix a respectar els noms geogràfics estrangers". Santa paraula, que ens conduirà a una nova informació la setmana entrant.